

УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ
Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
Спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
Освітня програма	<i>Публічне адміністрування та електронне урядування</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Очна (денна)/дистанційна/змішана)/ заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>90 год (3 кредити ЄКТС)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік</i>
Розклад занять	rozklad.kpi.ua
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Іваницька Ольга Михайлівна, д. держ.упр., професор (лекції, практичні)</i> omivanytska@gmail.com
Розміщення курсу	<i>Електронний кампус КПІ імені І.Сікорського</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є формування¹ таких програмних компетентностей та програмних результатів навчання:

- програмні компетентності:

¹ мається на увазі, що цей освітній компонент забезпечує формування даних компетентностей та програмних результатів навчання разом із іншими освітніми компонентами, визначеними в ОПП у Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

1. (ЗК01)² Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. (ЗК02) Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.
3. (ЗК03) Здатність розробляти та управляти проєктами.
4. (ЗК09) Здатність до раціональної критики та самокритики, конструктивної реакції на зауваження, самонавчання, ініціативність та підприємливість.
5. (СК02) Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.
6. (СК08) Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.
7. (СК09). Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.
8. (СК10) Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
9. (СК13) Здатність до визначення чинних і потенційних джерел фінансування реалізації національних, регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку
10. (СК14) Здатність до виявлення обмежень публічних фінансових ресурсів та застосування інноваційних інструментів їх акумулювання та управління ними

- програмні результати навчання:

1. РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.
2. (РН06) Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.
3. (РН14) Уміти застосовувати методи управління публічними фінансами при реалізації національних, регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку.

№ з/п	Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
1.	РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	<p>- <i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусії, коментарі, консультування</p> <p>- <i>Наочні:</i> показ презентацій, навчальних фільмів</p> <p>- <i>Практичні:</i> вправи, творчі роботи, есе, дослідницькі методи, методи проблемних ситуацій, ретроспекції, активізуючих запитань.</p>	<p>Форми: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота,</p> <p>Методи: залік, модульна контрольна робота, ДКР, опитування, підготовка презентацій/</p>

² у дужках після номеру подано шифр компетентності чи результату навчання згідно з ОПП.

			публічний виступ Есе
2.	РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур.	<p>- <i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусії, коментарі, консультування</p> <p>- <i>Наочні:</i> показ презентацій, навчальних фільмів</p> <p>- <i>Практичні:</i> пошук достовірної інформації, аналіз статистичних даних, творчі роботи, дослідницькі методи, методи проблемних ситуацій, ретроспекції, активізуючих запитань, імітаційні вправи з використанням інтерактивних методів командної роботи.</p>	Форми: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, Методи: залік, модульна контрольна робота, ДКР, опитування, підготовка презентацій/ публічний виступ
3.	РН14. Уміти застосовувати методи управління публічними фінансами при реалізації національних, регіональних та місцевих програм соціально-економічного розвитку	<p>- <i>Словесні:</i> лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусії, коментарі, консультування</p> <p>- <i>Наочні:</i> показ презентацій, навчальних фільмів</p> <p>- <i>Практичні:</i> пошук достовірної інформації, аналіз статистичних даних, творчі роботи, дослідницькі методи, методи проблемних ситуацій, ретроспекції, активізуючих запитань, імітаційні вправи з використанням інтерактивних методів командної роботи..</p>	Форми: лекції, практичні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, Методи: залік, модульна контрольна робота, ДКР, опитування, підготовка презентацій/ публічний виступ Есе

В ході вивчення дисципліни студенти будуть:

- використовувати термінологію сфери публічних фінансів та управління фінансами;
- визначати сутність діяльності держави у сфері фінансів, запровадження фінансової політики;
- робити оцінку розміру державного сектора економіки та його складових (за СНР) відповідно до офіційно визнаних методик;

- оперувати основними методами, механізмами та інструментами фінансової політики в розрізі її основних видів;
- оцінювати стан публічних фінансів загалом і їх складових зокрема;
- визначати джерела формування державного та місцевих бюджетів;
- оцінювати прозорість державних фінансів та якість відкритих джерел доступу до фінансових даних;
- визначати участь громадськості в процесах прийняття рішень щодо формування та розподілу публічних фондів;
- оцінювати наслідки управлінських рішень щодо застосування інструментів, методів і заходів управління публічними фінансами.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна «Управління публічними фінансами» належить до дисциплін професійної підготовки та тісно пов'язана з іншими фаховими дисциплінами. Її вивченню безпосередньо передують вивчення таких дисциплін, як «Публічна політика та врядування», «Механізми та технології публічного управління та адміністрування».

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. **Сучасні наукові концепції та підходи до публічних фінансів.**

Тема 2. **Державний сектор економіки в інституційному вимірюванні.**

Тема 3. **Фінансова політика: сутність, види.**

Тема 4. **Бюджетна політика: основні поняття, інструменти.**

Тема 5. **Податкова (фіскальна) політика: складові, види, інструменти та механізми.**

Тема 6. **Грошово-кредитна політика: види, інструменти регулювання**

Тема 7. **Боргова політика.**

Тема 8. **Митно-тарифна політика.**

Тема 9. **Фінанси державних підприємств.**

Навчальні матеріали та ресурси

1. Казначейське обслуговування державного і місцевих бюджетів / С.І. Харченко, О.П. Якимов. - Київ : Видавець Лисенко М.М., 2020. - книги : малюнки, таблиці.
2. Про відкритість використання публічних коштів. Закон України від 11.02.2015 року №183-УІІІ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>
3. Теоретико-методологічні засади політики управління податково-бюджетними дисбалансами за умов фіскальної децентралізації : монографія / І.Л. Долозіна ; Міністерство освіти і науки України, Донбаська державна машинобудівна академія. Краматорськ : ДДМА, 2019. 432 с. : рис., табл., схеми.
4. Теорія публічних фінансів : навчальний посібник / А.С. Абрамова, М.Г. Марич, М.В. Дубина, Л.В. Попова, А.В. Жаворонок, А.О. Вікнянська, Д.Г. Савчук ; Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Факультет фінансів, підприємництва та обліку, Кафедра публічних, корпоративних фінансів та фінансового посередництва. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 320 сторінок : рисунки, таблиці, схеми

Інтернет-джерела:

Офіційний сайт Міністерства економіки України <https://www.me.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства фінансів України <https://www.mof.gov.ua>

Офіційний сайт Державного Казначейства України <https://www.treasury.gov.ua>

Офіційний сайт Державної податкової служби України <https://www.tax.gov.ua>

Офіційний сайт Національного банку України <https://www.bank.gov.ua>

Відкриті публічні фінанси <http://publicfinance.gov.ua/>, <https://openbudget.gov.ua/>

NB! Список літературних джерел та корисні джерела інформації надаються в кінці кожної лекційної презентації

Навчальний контент

4. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекція 1. Сучасні наукові концепції та підходи до публічних фінансів

1. Предмет, мета, завдання навчальної дисципліни.
2. Поняття «фінанси», «державні фінанси», «публічні фінанси».
3. Сучасні наукові концепції та підходи до дослідження публічних фінансів.
4. Історія розвитку фінансової науки та практики фінансового управління.

Завдання на СРС:

Проаналізувати концепції публічних фінансів.

Лекція 2. Державний сектор економіки в інституційному вимірюванні.

1. СНР та виміри державного сектора економіки.
2. Сектор загального державного управління, його складові.
3. Сектор нефінансових державних корпорацій.
4. Сектор фінансових державних корпорацій.
5. Інші сектори економіки та їх взаємодія з державним.
6. Вимірювання частки державного сектора в економіці України (6 показників)..

Дидактичні засоби: схема «Державний сектор економіки в інституційному вимірюванні»

Завдання на СРС:

Визначити частку державного сектора економіки за кількома критеріями

Лекція 3. Фінансова політика: сутність, види.

1. Класифікаційні ознаки фінансової політики.
2. Тип фінансової політики.
3. Види фінансової політики.
4. Фінансовий механізм та його складові.

Дидактичні засоби: схема «Види фінансової політики»

Завдання на СРС:

Визначити тип і види фінансової політики в певний період розвитку публічних фінансів в Україні.

Лекція 4. Бюджетна політика: основні поняття, інструменти.

1. Поняття бюджету в багатовимірному розумінні категорії.
2. Бюджетна система.
3. Бюджетний устрій.
4. Класифікації бюджету по доходах і видатках.
5. Програмна, економічна та функціональна класифікація видатків державного бюджету.
6. Поняття головних розпорядників бюджетних коштів.
7. Вимірювання бюджетної безпеки.
8. Бюджетний процес.
9. Участь громадськості у бюджетному процесі.

Завдання на СРС:

1. Визначити обсяг бюджетного фінансування певного об'єкту, галузі (сфери діяльності) за 3 роки відповідно до напряму дослідження магістерської роботи

Лекція 5. Податкова (фіскальна) політика: складові, види, інструменти та механізми.

1. Податкова система: складові та управління ними
2. Система податків, ставки податків.
3. Основні способи справляння податків.
4. Управління податковими пільгами.

Дидактичні засоби: схема «Складові податкової системи»

Завдання на СРС:

1. Визначити складові податкової системи України.
2. Визначити види податкових пільг, які застосовуються.

Лекція 6. Грошово-кредитна політика (ГКП): види, інструменти.

1. Мета ГКП.
2. Поняття інфляційного таргетування.
3. Види ГКП.
4. прями та непрямі інструменти ГКП.
5. Грошовий мультиплікатор.
6. Емісійна та валютна політика.
7. Управління валютним курсом.

Дидактичні засоби: схема «Інструменти ГКП»

Завдання на СРС:

Аналіз інструментів ГКП, які були застосовані НБУ в 2014-2021 рр.

Лекція 7. Боргова політика.

1. Поняття суверенного боргу.
2. Форми, види та методи управління суверенним боргом.
3. Управління державними гарантіями.
4. Інструменти управління суверенним боргом

Дидактичні засоби: схема «Види боргових зобов'язань»

Завдання на СРС:

Дослідити динаміку зростання національного суверенного боргу.

Лекція 8. Митно-тарифна політика.

1. Фрітрейдерство та протекціонізм.
2. Поняття митної політики.
3. Ринкові та адміністративні методи регулювання зовнішньоекономічних відносин.
4. Митний контроль.
5. Визначення впливу митно-тарифної політики на бюджетні надходження

Завдання на СРС: Визначити структуру зовнішньої торгівлі та митно-тарифного регулювання в Україні

Лекція 9. Фінанси державних підприємств

1. Сучасні тенденції щодо управління державними підприємствами та їх фінансами.
2. Методи управління майном державних підприємств.
3. Особливості управління фінансами державних підприємств різних організаційних форм управління.

Завдання на СРС:

Дослідити фінанси найбільших національних корпорацій України

5. Самостійна робота студента

Самостійна робота вказана в розділі «Навчальний контент». Також вона зазначається у індивідуальних завданнях (ДКР), які надсилатимуться студентам через узгоджені канали зв'язку.

Один із варіантів індивідуального завдання (ДКР)

Індивідуальне завдання складається із 7 завдань, кожне з яких має кілька підпунктів. Передбачено виконання завдання із застосуванням даних, які розміщено на офіційних сайтах міністерств, контрольних органів і відомств України.

1. Практичне заняття «Частка державного сектора в структурі економіці»

Завдання 1. Визначити критерії (показники), за якими ведеться обрахування частки державної власності в економіці.

Завдання 2. Визначити частку державної власності (ДВ) у структурі економіці за 20__ - 20__рр.

Завдання 3. Визначити 3 галузі з найбільшою часткою ДВ за 20__ рік (береться останній рік).

Завдання 3. Визначити 3 галузі з найменшою часткою ДВ за 20__ рік.

Завдання 4. Побудувати графік динаміки частки ДВ за визначені роки за двома критеріями (критерії обираються довільно).

2. Практичне заняття «Бюджетна політика».

Завдання 1. Скласти графік динаміки зміни обсягу бюджетних коштів (за доходами) за 3 роки, з 20** по 20** рр..

Завдання 2. Заповнити таблицю 1 відповідними даними.

Табл1.

Участь громадськості в бюджетному процесі

Етап бюджетного процесу	Період	Можлива участь громадськості

Завдання 3. Відповідно до програмної класифікації видатків бюджету визначити фінансування за 3 роки галузі (сфери діяльності), яка обрана об'єктом дослідження магістерської роботи.

3. Практичне заняття «Податкова політика».

1. Визначити базові ставки загальнодержавних та місцевих податків (основні).

2. Вказати, які податки можна віднести до прямих.

3. Визначити, які податки можуть за системою перерахування та сплати можуть бути віднесені до PAYG.

4. Практичне завдання «Інструменти грошово-кредитної політики»

Підготувати коротке (на 1 стор., 12 кегель, 1 інтервал) есе по 1-му інструменту ГКП прямої дії та 1-му інструменту ГКП непрямої дії.

5. Практичне заняття «Митна політика».

Завдання 1. Вказати 3-4 позиції щодо торговельних партнерів України:

- країни, що дають найбільший обсяг імпорту;
- країни, що дають найбільший обсяг експорту;

Завдання 2. Визначити 3-4 товарні позиції, які мають найбільші розходження між експортом та імпортом

6. Практичне заняття «Фінанси державних підприємств»

Завдання 1. Визначити:

- Основні способи управління майном об'єктів державної власності (ОДВ):
- Кількість ОДВ:
- Кількість ОДВ, що підлягають приватизації, та основні сфери їх діяльності (3-4 позиції):
- Кількість і перелік казенних підприємств:

Завдання 2. Використовуючи статистику по 100 найбільшим держпідприємствам, визначити:

- Галузі з найвищою часткою позикового капіталу:
- Найбільш прибуткові галузі (за 20** р.):
- Кількість холдингових компаній із часткою ДВ:

7. Практичне заняття «Боргова політика».

Завдання 1. Заповнити таблицю 2 «Статистика щодо боргу»

	20**			20**			20** у % до 20**
	Тис.дол.С ША	Млн.гр н	%	Тис.дол.С ША	Млн.грн	%	
Державний борг та гарант.д.борг							
У т.ч. зовнішній							
У т.ч. кошти МВФ							

Завдання 2. Перелічити установи, які виходили на зовнішні ринки позичання (зокрема з програмами єврооблігацій) за 20__ рік

Особливості виконання індивідуальних завдань

- ☐ *Кожний здобувач вищої освіти отримує в індивідуальному порядку період аналізу даних*
- ☐ *При виконанні ДКР у кожному завданні має бути зазначено джерело отриманих даних*
- ☐ *До кожного підпункту мають бути обов'язково сформульовані висновки*

II. Групове завдання: участь в інтелектуальній грі «застосування інструментів фінансової політики».

Політика та контроль

8. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши, з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання есе за обраною тематикою	≤ 5 балів	Порушення термінів виконання (за кожен таку роботу)	-2 балів
Написання тез, статті, підготовка наукової роботи для участі у конкурсі студентських наукових робіт	до 10 балів за кожен вид діяльності (2 тези або одна стаття, або оформлення творчої роботи як наукової роботи для участі у конкурсі студентських наукових робіт)	-	-

Участь у міжнародних, всеукраїнських та/або інших заходах та/або конкурсах (за тематикою навчальної дисципліни)	5 балів за кожну участь	-	-
Індивідуальне завдання	Відповідно до системи оцінювання, зазначеної вище	Порушення термінів виконання	-10 балів

Відвідування занять

Відвідування лекцій і практичних занять або відсутність на них не оцінюється. Однак студентам рекомендовано відвідувати заняття, оскільки під час проведення занять розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички

Дистанційне навчання

Дистанційне навчання через проходження онлайн-курсів за певною тематикою допускається за умови погодження зі студентами. У разі, якщо невелика кількість студентів має бажання пройти онлайн-курс за певною тематикою, вивчення матеріалу за допомогою таких курсів допускається, але студенти повинні виконати всі завдання, які передбачені у навчальній дисципліні.

Враховуючи студентоцентрований підхід, за бажанням студентів, допускається вивчення матеріалу за допомогою англійських онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Для кращого розуміння сучасних тенденцій регіонального управління та місцевого самоврядування пропонується опанувати он-лайн курс:

«Ефективний бюджетний процес в органах місцевого самоврядування» (за посиланням - https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:AMU+BP_101+2017_T1/about). Цей курс розроблено провідними вітчизняними науковцями за активної участі державних діячів України та передбачає навчання процесам здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінку ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства.

Виставлення оцінки за контрольні заходи шляхом перенесення результатів проходження онлайн-курсів не передбачено

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для всіх студентів з особливими освітніми потребами. У разі потреби завдання можуть бути скориговані.

Навчання іноземною мовою

Додатковий матеріал в межах окремих тем може пропонуватися англійською мовою.

9. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: відповіді на практичних заняттях, виконання тематичних завдань.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог PCO.

Семестровий контроль відбувається у формі заліку.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, які він отримує за:

- 1) відповіді на практичних заняттях, активну участь під час лекцій;
- 2) модульну контрольну роботу;
- 3) написання ДКР;
- 4) участь в інтелектуальній грі.

PCO. Управління публічними фінансами

Вид роботи	Бали	Кількість	Сума, не більше
Активність на лекційних заняттях	0,5	8	4
Активність на практичних заняттях, виконання завдань	1	8	8
ДКР	30	1	30
Участь в інтелектуальній грі	8	1	8
МКР	50	1	50
Всього			100

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	<i>Відмінно</i>
94-85	<i>Дуже добре</i>
84-75	<i>Добре</i>
74-65	<i>Задовільно</i>
64-60	<i>Достатньо</i>
Менше 60	<i>Незадовільно</i>
<i>Не виконані умови допуску</i>	<i>Не допущено</i>

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

професором кафедри теорії та практики управління, доктором наук з державного управління, професором Іваницькою Ольгою Михайлівною

Ухвалено кафедрою теорії та практики управління (протокол № 14 від 17.06.2022р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 7 від 30.06.2022р.)